

2800 Сандански, ул. Христо Ботев № 35, тел/факс 0746 32037 , e-mail: dgs_sandanski@abv.bg

РЕЗЮМЕ НА ГОРСКОСТОПАНСКИ ПЛАН НА ТП „ДГС САНДАНСКИ“

1. ОБЩИ СОЦИАЛНО – ИКОНОМИЧЕСКИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА РЕГИОНА

ТП „ДГС Сандански“ е разположено в Югозападна България и носи името на гр. Сандански, където е и седалището му. Според административното делене на Република България, ТП „ДГС Сандански“ се намира на територията на област Благоевград, в община Сандански и следните землища: гр. Сандански, гр. Мелник, с. Белевехчево, с. Бождово, с. Вихрен, с. Вълково, с. Голем Цалим, с. Горна Сушица, с. Дамяница, с. Дебрене, с. Джигурово, с. Долени, с. Кашина, с. Кръстилци, с. Кърланово, с. Ладарево, с. Ласкарево, с. Лебница, с. Левуново, с. Лешница, с. Лиляново, с. Лозеница, с. Любовище, с. Любовка, с. Малки Цалим, с. Плоски, с. Поленица, с. Рожен, с. Склаве, с. Струма, с. Сугарево. В териториалните и административни граници на стопанството попадат и селата Враня, Ново Делчево, Спатово и Хотово, в които не са установени горски територии.

Транспортната инфраструктура в района е добре развита. Важна пътна артерия е международен път Е-79 София-Кулата-Атина и участъка от автомагистрала „Струма“, която е част от Европейския транспортен коридор № IV. Второкласни пътища свързват гр. Сандански с другите градове и села в района. Автобусните връзки между населените места през последните години са намалени. Важна артерия е и железопътната линия София-Кулата-Солун, обслужвана от гарите Сандански и Дамяница.

Броят на населението в община Сандански към декември, 2016 г. е **38 153** жители. Общината е с отрицателни стойности на естествен прираст. Демографското състояние на територията на община Сандански е резултат от действието на влияния и фактори, които от една страна са характерни за Република България, от друга страна са характерни за демографското развитие на европейските страни, а от трета са обусловени от специфичното историко-културно, социално-икономическо и демографско развитие на самата община. Върху демографското развитие на населението на общината влияние оказват процесите свързани с високите нива на смъртност и емиграция и намалената брачност и раждаемост. Сериозно влияние върху тези процеси оказват полово-възрастовата, етническа, религиозна и образователни структури на населението, както и урбанизацията. Те влияят на формирането на човешките ресурси в общината, както в количествено, така и в качествено отношение.

Като цяло икономическата обстановка в района е в добро състояние, което се обуславя от близостта на района до гръцката граница, инвестирането на чужди капитали и развитието като международна туристическа дестинация. Основната част от населението на общината живее в гр. Сандански и в някои от по-големите села в близост до него (Поленица, Плоски, Лиляново). Наблюдава се трайна тенденция на обезлюдяване на малките и отдалечени села.

2. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ТП ДГС „САНДАНСКИ“ И УСТРОЙСТВО НА ТЕРИТОРИЯТА

Според горско административно делене, ТП „ДГС Сандански“ е териториално поделение на Югозападно държавно предприятие Благоевград, като дейността му се контролира и от Регионална дирекция по горите Благоевград.

На северозапад стопанството граничи с ТП „ДГС Струмяни“, на север с НП „Пирин“, на изток-югоизток – с ТП „ДГС Катунци“, на запад – с ТП „ДГС Първомай“, и на юг – с ТП „ДГС Петрич“.

В морфологично отношение, горите в района на „ДГС Сандански“ се простират в две основни морфологични структури. На югозапад е Огражден планина със своя хълмисто – предпланински релеф, а на североизток и изток е Западния, най – ниския дял на Южен Пирин с предпланински и планински релеф. Най-голямата надморска височина в горските територии е в отдел 221“к” – 2150 м н.в., а най-ниската в отдел 234“ж” – 85 м н.в. Голямото различие в надморската височина и разнообразния релеф, определят от своя страна микроклиматичните особености формиращи почвените и растежните условия.

Хидроложки условия – в района на ТП „ДГС Сандански“ има многобройни малки и големи водни течения, което се дължи на особеностите на релефа, геоложкия строеж, петрографския състав и климатичните условия. Тези водни течения , са притоци на река Струма в нейното средно течение. По-големи реки в района са: Санданска Бистрица, Шашка, Бождовска, Сугаревска и Лоповска.

Климатичните условия имат решаващо значение за горско-растителното райониране и за формирането на отделните типове горски месторастения. Съгласно “Климатичните райони на България и техния климат” – 1963 година на Л.Събев и Св.Станев, територията на ТП ДГС “Сандански” попада в Континентално-средиземноморската климатична област, Преходно-континентална климатична подобласт. Според по-нови проучвания на Димитров (1966 г.) районът попада в две климатични области – Преходно-средиземноморска и Планинска.

На територията на ТП “ДГС Сандански” се намират условия за растеж и развитие на голям брой горскодървесни, храстови и тревни видове. Вертикалната зоналност в разпределението на горската растителност по формации е следната: ниската част на стопанството попада в Долния равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори. Растителните формации са главно от зимен дъб, благун, цер, космат дъб, келяв габър, воден габър, клен, мъждрян и съпътстващите ги храстови видове. Посредством възстановителна лесокulturна дейност част от издънкови формации с ниска производителност са реконструирани, като са създадени култури от черен бор, бял бор, червен дъб, липи и други. В този пояс попадат и тополовите култури. Малко по-високата част от територията е разположена в Средния планински пояс на буковите и иглолистните гори. Тук попадат чисти и смесени насаждения от бял бор, смърч, ела и бук. Голяма част от тези насаждения са подмладени, като в създадените култури са внесени и някои интродуцирани дървесни видове – зелена дуглазка, лиственица, веймутов бор. Най-високите части са разположени във високопланинския пояс. Тази територия е заета главно от клекови формации и мурово-смърчови насаждения.

Разнообразието на релефа, почвените характеристики и климата обуславят биологичното разнообразие на стопанството. Горските екосистеми в района са ценни в икономически, екологичен и социален аспект, тъй като поддържат богат растителен и животински свят и имат важни водорегулиращи, противоерозионни, рекреационни и естетически функции.

Според горскостопански план (ГСП) от 2018 г., площта на ТП „ДГС Сандански“ е **23 538.9 ха**.

Разпределението на общата площ на ДГС по вид на земите е посочено в Таблица N 1

Таблица N 1:Разпределение на общата площ по вид на земите (по ГСП 2018 г.)

Вид на земите	%	Площ, ха
Залесена площ	86.6	20 403.5
Не-залесена площ за	1.3	302.3

залесяване		
Недървопроизводителна площ	12.1	2 833.1
Общо:	100%	23 538.9 ха

Делът на залесената площ (в сравнение с ЛУП 2008), нараства с 6.2%. Увеличението се дължи на ново инвентаризираните гори, преоценката на голяма част от лесонепригодните площи и голините, в които е установена горскодървесна растителност, извършените през ревизионния период залесявания и др. Дървопроизводителните голи площи съответно са намалели наполовина – от 600.4 ха на 302.3 ха. Лесистостта на района, определена като съотношение на дървопроизводителната към дивечопригодната площ, е 49.7%.

В съответствие с настъпилите промени в нормативната уредба за изминалите десет години, горските територии на ТП „ДГС Сандански“ имат следното разпределение:

- със защитни функции: - 7 159.2 ха - 30.3%
- със специални функции: - 13 038.3 ха - 55.5%
- със стопански функции: - 3 341.4 ха - 14.2%

В ЛУП от 2008 г. горските територии с дървопроизводителни и средообразуващи функции заемат 47.8%, а при новата инвентаризация делът на горите със стопански функции е 14.2% от площта на ТП „ДГС Сандански“. Тази промяна се дължи на учредените по реда на Наредба №3/16.10.2000 г. санитарно-охранителни зони (СОЗ) в района на стопанството, отразяване на нови или актуализация на съществуващи защитени зони по ЗБР и защитени територии по ЗЗТ.

Разпределението на залесената площ по вид на горите е дадено в Таблица N 2

Таблица №2: Разпределение на общата площ по вид на горите за цялата инвентаризирана територия (по ГСП 2018 г.)

Вид на горите	Площ, ха
Иглолистни	8830,5
Широколистни	4400,2
Издънкови за превръщане	6008,5
Нискостъблени	4299,7
Общо:	23 538.9 ха

Общият обем дървесина на стопанството е 3 979 960 м³ стояща маса с клони, от които 2 477 040 м³ (62.3%) са в иглолистни гори и 1 502 920 м³ (37.7%) са в широколистни. Стойностите за държавните гори са **3 761 050** м³ общ запас с клони, от които 2 320 965 м³ (61.7%) в иглолистни гори и 1 440 085 м³ (38.2%) – в широколистни.

Общият размер на предвиденото ползване за следващото десетилетие (2018- 2027 г.) е на площ- 7732.1 ха и 346 900 м³. С протокол на РДГ Благоевград са определени временно недостъпни басейни- 16 346 м³. Ползването в достъпните басейни е с общ обем - **18 344 м³ средногодишно.**

Стопанисването на горите на територията на ДГС се основа на 10 годишен Горско стопански план (ГСП) изготвен през 2018 г. от „ПРИЗМА ИНФО“ ЕООД. Основни цели на стопанисването на горите с дървопроизводителни и средообразуващи функции е постигането на максимално по количество и качество производство на строителна дървесина от единица площ, съобразно икономическите потребности и възможностите за най-рационално използване на типовете горски месторастения. Наред с това трябва да се запазят и увеличат защитните, водоохранните и другите полезни функции на гората.

Така поставената цел се очаква да бъде постигната по пътя на ускорено по естествен и изкуствен път възобновяване на горите, чрез правилно извеждане на главните и отгледни сечи, чрез реконструкция на нископродуктивните насаждения, чрез залесяване на голите площи и невъзобновени сечища, чрез регулиране на пашата и опазване на гората. В горите в защитните, рекреационните и защитените територии, главната цел на стопанисването е непрекъснато увеличаване на качеството на дървостойките в зависимост от основното им предназначение – водоохранно, защитно, здравно-украдно и други – чрез провеждане на диференцирани мероприятия. В тези гори ползването на дървесина е определено като второстепенна задача. Основната цел на защитните ивици покрай горната граница на гората е запазване на дървесната растителност и почвата. Същата цел се поставя и пред защитните гори на скални и урвисти терени. В защитените гори – природните забележителности – основната цел е запазване на естествената растителност. За семепроизводствените насаждения целта е да се осигури максимално производство на семена с високо качество.

3. ВИДОВЕ СОБСТВЕНОСТ

През ревизионния период (по ГСП 2018 г.) са настъпили редица промени в собствеността върху горските територии. Държавната собственост заема **89.7%** от инвентаризираната площ, като за десет години делът ѝ е намалял с 6.0%. Собственост на община Сандански са **7.6%** (1 792.2 ha). Това са горите, възстановени първоначално по чл. 19 от ЗСПЗЗ, както и по-голямата част от ново инвентаризираните гори в земеделски земи. В резултат на разпоредителни сделки и удовлетворени реституционни претенции горските територии на частни физически, юридически лица и техни обединения нарастват от 1.0% (227.6 ha) на **2.7%** (634.7 ha).

Разпределението на територията по вид на собствеността, е представено в Таблица N 3.

Таблица N 3: Територия и дялове по вид на собствеността на ТП „ДГС Сандански“ (по ГСП 2018 г.)

Вид собственост	Територия (ха)	Дял (%)
Държавна	21 112.0	89.7%
Общинска	1 792.2	7.6%
Частна –физически лица	239.7	1.0%
Частна –юридически лица	395.0	1.7%
Гори по чл. 19 от ЗСПЗЗ	-	-
ОБЩО:	23 538.9	100 %

4. Възпроизводство на горите и свързаните с това дейности

Почти всички възобновителни сечи, планирани преди десет години, са били с предварително естествено възобновяване. От предвидените **залесявания** на обща площ 51.7 ha, 13.5 ha са по насока в зрели насаждения, 37.7 ha са ново залесяване в голи площи или в изредени насаждения, както и 0.5 ha по насока попълване на редини. При теренно-проучвателните работи са установени горски култури до десет годишна възраст – **42.1** ha. Трябва да се отбележи, че в по-голямата си част залесяванията са извършвани по преценка на горското стопанство и по целесъобразност, а не според заложеното в лесоустройствения проект. Някои от залесяванията са компрометирани и площите са превзети от нископродуктивна горскодървесна растителност с издънков произход (подотдел 336 „в“), други са изостанали под склопа, но въпреки това грижите за тях продължават – подотдел 285 „с“ (стар „п“). **Почвоподготовката** е била предимно ръчна, а изборът на видове е съобразяван с конкретните условия и определения подходящ състав. Използвани фиданки от бял бор, черен бор, смърч, атласки кедър, акация, хибридни тополи (залесявани са след пълна оран) и др. В много случаи залесените площи са оградени (329 „и“, „к“ и др.), за да бъдат предпазени от пашуващи домашни животни.

По горскостопанския план на ТП „ДГС Сандански“ (2018 г.), за всяка площ, предвидена за залесяване, са указани дървесните видове за залесяване и площното им участие, насоката на залесяване, вида на почвоподготовката и схемата на залесяване. В таблица №5 е показан размерът на планираните залесявания по насоки, дървесни видове и брой на необходимите фиданки, от която се вижда, че за следващото десетилетие е предвидено залесяване на 68,6 ха със 157 000 фиданки.

Таблица N 5: Разпределение на предвидената през десетилетието (2018-2027) площ за залесяване и на необходимия посадъчен материал по дървесни видове

Дървесен вид	Залесяване							Посадъчен материал	
	след гола сеч	ново залеся- ване	възстано- вяване на гори	попълване на редици	в зрели гори	Всичко	%	фиданки на 1 ха	фиданки всичко
								ха	хиляди броя
Бял бор	-	-	0.7	-	-	0.7	1.0	3.0	2.1
Смърч	-	-	0.1	-	-	0.1	0.2	3.5	0.35
Черен бор	-	10.1	-	-	-	10.1	14.7	3.0	30.3
Бряст	-	-	1.3	-	1.7	3.0	4.4	3.5	10.5
Бреза	-	1.4	-	-	-	1.4	2.1	3.0	4.2
Акация	-	9.8	7.5	-	-	17.3	25.2	3.5	60.55
Космат дъб	-	2.0	-	-	-	2.0	2.9	3.0	6
Върба	-	-	1.5	-	1.9	3.4	5.0	1.0	3.4
Сребролистна липа	-	-	0.1	-	-	0.1	0.1	3.0	0.3
Полски ясен	-	-	6.7	-	3.0	9.7	14.1	3.0	29.1
тп I-214	-	-	10.7	-	10.1	20.8	30.3	0.5	10.4
всичко	-	23.3	28.6	-	16.7	68.6	100.0	-	157.2

ТП „ДГС Сандански“ разполага с два горски разсадника – подотдели 69 „12“ и 233 „1“, с обща площ 11.6 ха, в които освен за задоволяване на собствените нужди има възможност да произвежда широколистен залесителен материал и за съседните горски стопанства. Използваните в него препарати за растителна защита са съобразени със списъка на забранените за използване химически вещества в сертифицирани гори.

В съответствие с утвърден протокол на ГСС – гр. София, са определени 268.6 ха семепроизводствени насаждения. Създадени са и се поддържат 7.1 ха семепроизводствени градини от местни екотипове бял и черен бор.

На този етап не са идентифицирани практики свързани с възпроизводството на горите, които да имат негативно влияние в социален аспект. Както навсякъде и тук дейностите по залесяване се ползват с висока обществена подкрепа.

Таблица N 6: Основни сортименти и количества за стопанството по данни от ГСП 2018 г. (средногодишно за периода 2018-2027 г.)

	Стояща маса, м ³	Лежаща маса, м ³	Строителна дървесина, м ³			дърва, м ³
			Едра	Средна	Дребна	
по ГСП	34690	32349	10793	8175	1535	10817
в достъпни басейни	18344	17080	5759	4390	847	5543

5. Ползване на недървесни и други горски продукти

Дейността на ТП „ДГС Сандански“ свързана със страничните ползвания на горите включва:

- Издаване на разрешителни за събирането на НДГП (гъби, горски плодове, билки);
- Регламентиране на места за паша на животни (овце, крави, кози).

В населените места в териториалния обхват на стопанството събирането и изкупуването на НДГП не представлява устойчив поминък за местното население.

Пашуването на домашни животни във всички горски територии, независимо от тяхната собственост, се регламентира с горскостопанския план или програма – ЗГ, чл. 123, 124, 125. Върху 13 795.4 ha – 58.6% от общата площ на „ДГС Сандански“, се забранява пашата на всякакви домашни животни за периода на действие на горскостопанския план.

Забранена е нощната паша, както и навлизането в горските територии на домашни животни без пастир. Забранено е пашуването в защитените територии по чл. 5 от ЗЗТ. По възможност да се оградят забранените за паша площи, попадащи в масив, който е разрешен за паша.

Територията на ТП „ДГС Сандански“ предоставя много добри условия за добиване на сено, билки, гъби, горски плодове и др. Поради силната зависимост от климатичните условия не е възможно да се определят точни и подробни разчети, но с оглед отчетите за изминалите десет години, е възможно да се добиват средногодишно по 50÷100 броя коледни елхи, 25÷50 простр. тз вършина, 200÷300 простр. тз листников фураж, 300÷700 kg билки, 500 kg гъби, по 100 kg боровинки, малини, къпини, и т.н.

На основание чл. 10, ал. 1, 2 и 3 от Закона за лечебните растения, при събиране на диворастящи лечебни растения със стопанска цел, се спазват допустимите количества, ежегодно определяни със Заповед на МОСВ.

Ловът е традиционно занимание за местните хора. По всеобщо мнение в момента на дейността и усилията на ДГС и СЛРБ „Сокол 1920“. ТП „ДГС Сандански“ има отдадени и ловни полета, стопанисвани по реда на Закона за лова от юридически лица.

На територията на ТП „ДГС Сандански“ има следния вид дивеч: сърна, дива свиня, заек, яребица, пл.кеклик. Ловностопански райони са: ДДУ „Валеста скала“; ДДУ „Ахматица“; ДДУ „Равна бука“; ДДУ „Лопово“; ПЛР „Плоски“; ПЛР „Лиляново“; ПЛР „Сандански 1“; ПЛР „Сандански 2“; ПЛР „Кръстилци“; ПЛР „Ласкарево“; ПЛР „Склаве“; ПЛР „Мелник“; ПЛР „Хотово“.

На територията на ТП ДГС „Сандански“ в ДГТ има обявени три защитени територии (Природна забележителност ВОДОПАДА НА РЕКА САНДАНСКА БИСТРИЦА, Природна забележителност МЕЛНИШКИ ПИРАМИДИ и Защитена местност ЛЮБИНА СКАЛА) по смисъла на Закона за защитените територии. На територията на стопанството има обявени девет вековни дървета. ДГС граничи с НП „Пирин“.